

TİCARET SİCİLİNDE GÖRÜNÜŞE GÜVENİN BAŞLANGIÇ ANINA İLİŞKİN BİR DEĞERLENDİRME

AN EVALUATION ON TRUST IN THE APPEARANCE'S STARTING TIME IN TRADE REGISTRY

Süleyman KIRAN*

Özet: Ticaret sicilinde görünüşe güven, Türk Ticaret Kanunu (TTK) m. 37'de düzenlenmiştir. Bu düzenlemede, görünüşe güvenin uygulanmasında ilan esas alınmıştır. Tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisini düzenleyen TTK m. 36'da ticaret sicili kayıtlarının üçüncü kişiler hakkında ilanı izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğuracağına yer verilmiştir. Bu çalışmada, görünüşe güvene dayanabilmek için ilanın yapılmasının yeterli mi olduğu yoksa ilanın yapılmasını izleyen iş gününün mü beklenilmesinin gerekli olduğu hususu ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Görünüşe Güven, Ticaret Sicilinin Etkisi, Tescil ve İlan

Abstract: The trust in the appearance in trade registry is regulated in Art. 37 of the Turkish Commercial Code (TCC). Application of trust in the appearance principle is based on publication in this regulation. The legal consequences of registries come into account for third parties with the consecutive business day after publication as placed in Art. 36 of TCC which regulates the effects of registration and publication to the third parties. In this study, it will be discussed whether the publication is enough to be able to trust in the appearance, or if it is necessary to wait for the following business day after the publication.

Keywords: Trust in The Appearance, Effect of Trade Registry, Registration and Publication

* Arş. Gör. Dr., Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı, skiran.law@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4784-6233, Makale Gönderim Tarihi: 10.01.2019, Kabul Tarihi: 10.01.2019

I. Giriş

Görünüşe güven müessesesi, ticaret hukuku mevzuatımızda özel bir hükümlerle ilk kez Türk Ticaret Kanunu (TTK)¹ m. 37 ile birlikte düzenlenmiştir.² Bu düzenleme, bir takım hukuki sorunları da beraberinde getirmiştir. Bu sorunlardan birini de üçüncü kişilerin görünüşe güvene hangi zaman dilimden itibaren dayanabileceği hususu oluşturmaktadır.

Ticaret sicilinde görünüşe güven müessesesi, TTK m. 37’de “Tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması hâlinde, tescil edilmiş olan gerçek durumu bildikleri ispat edilmediği sürece, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenleri korunur” şeklinde düzenlenmiştir. Bu düzenlemede, görünüşe güvenin korunması kanunda öngörülen bir takım şartların gerçekleşmesine bağlanmıştır. Ticaret sicili işlemleri bakımından oluşturulan görünüşte; tescil kayıtları değil, bu kayıtların ilanı esas alınmıştır. Bu düzenlemeyle gerçek durumdan habersiz olan üçüncü kişilerin ticaret sicili kaydına ilişkin ilanlara olan güvenleri korunmaktadır.

Diğer taraftan, “Tescil ve ilanının üçüncü kişilere etkisi” kenar başlığı altında düzenlenen TTK m. 36/1’de ise; “Ticaret sicili kayıtları nerede bulunurlarsa bulunsunlar, **üçüncü kişiler hakkında, tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesinde ilan edildiği; ilanının tamamı aynı nüshada yayımlanmamış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğurur**” hükmüne yer verilmektedir.³ Bu hüküm, müteakip hüküm olan TTK m. 37 ile birlikte değerlendirildiğinde kafa karışıklığına yol açmaktadır. Zira üçüncü kişiler için ilanı izleyen iş gününe kadar hukuki sonuçların doğmadığı kabul edilirse, bu kişilerin doğmamış bir hakka dayanması da mümkün görünmemektedir.

TTK m. 37’e göre ilan edilen duruma hangi zaman diliminden itibaren dayanabileceği önem arz etmektedir. Üçüncü kişilerin görünüşe güvene dayanabilmesi için ilanın yayımlanmasının yeterli mi olduğu

¹ 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, RG. 14.02.2011, S. 27846.

² TTK’nın yürürlüğe girmesinden önce ticaret hukuku mevzuatımızda görünüşe güven kapsamında değerlendirilen düzenlemeler için bkz. Hüseyin Ülgen, Türk Ticaret Kanunu’nda Hukuki Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından), Ankara 1975’den Tıpkı Baskı, İstanbul 2005, s. 72-97.

³ Aynı düzenlemeye TTK m. 26’ya dayanılarak 27.01.2013 tarihinde 28541 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Ticaret Sicili Yönetmeliği m. 30/1’de de yer verilmektedir.

yoksa ilanı izleyen iş gününün beklenilmesinin mi gerektiği bu çalışmanın konusu oluşturmaktadır.

Kanun'da ilana ilişkin birden fazla durum düzenlenmiştir. İlk durum; ilanın aynı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi nüshasında yayımlanmasıdır. Bu halde; tescilin Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan edildiği günü izleyen iş gününden itibaren üçüncü kişiler hakkında hukuki sonuçlarını doğuracağı düzenlenmiştir (m. 37/1). İkinci durum; ilanın tamamının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nin aynı nüshasında yayımlanmamış olmasıdır. Tamamı aynı nüshada yayımlanmayan ilanlar için son kısmın yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçların doğması öngörülmüştür (m. 37/1). Üçüncü durum ise; bir hususun tescil ile beraber derhâl üçüncü kişiler hakkında hukuki sonuç doğuracağına ilişkin özel hükümlerin mevcut olmasıdır (m. 37/2).

Görünüşe güven müessesesine hangi zaman diliminden itibaren dayanılabileceğinin tespitinin pratik açıdan önemi; ilanın fiilen yapıldığı günü izleyen günün iş günü olmamasında ortaya çıkmaktadır. İş günü olarak değerlendirilemeyen günlerde, yanlış ilan edilen kişiyle hukuki işlem tesis eden üçüncü kişinin görünüşe güveninin hukuken korunup korunmayacağı bu çalışmada ele alınacaktır. Örneğin; (A) kişisi ticari temsilci olarak atanmak istenmiş ve (A) kişisi ticaret siciline tescil edilmiştir. Ancak ticari temsilci olarak hataen (B) kişisi ilan edilmiş olabilir. Bu halde, ticari temsilci olduğunu düşünerek (B) kişisi ile tatil gününde hukuki işlem tesis eden (C) kişinin güveninin korunup korunmayacağı bu değerlendirmenin sonucuna bağlıdır. Eğer üçüncü kişi olduğundan bahisle üçüncü kişilere etki bakımından (C) kişisi TTK m. 36 hükmünün kapsamına dâhil edilirse, üçüncü kişiler için etkinin henüz ortaya çıkmaması sebebiyle (C) kişinin görünüşe olan güveni hukuken korunmayacaktır. Buna karşın kanun koyucunun amacının ilanın fiilen yapılmasından itibaren görünüşe güveni korumak olduğu tespit edilirse, (C) kişinin güveni ilanın yapılması anından itibaren hukuken korunacaktır.

II. Ticaret Sicilinde Görünüş

Belgelemeye yarayan her sicil kaydının dış dünyada bir görünüşü bulunmaktadır. Bu görünüş, bazen maddi gerçeklikle uyuşmakta iken bazen de gerçeği yansıtmamaktadır. Örneğin; çeşitli sebeplerle tapu

sicilinde hak sahibi olarak görünen bir kişi gerçekte hak sahibi olmayabilir. Bu halde dış dünyada yani; işleme konu oluşturanın dışında kalan kişiler için tapu sicili kaydı gerçeği yansıtmasa bile bu sicil kaydının bir görünüşü bulunmaktadır. Ticareti ilgilendirip mevzuatın öngördüğü hususlara ilişkin ticaret sicili kaydının yapıldığı durumlarda, söz konusu kaydın da işlemin ilgilisi olmayan kişiler için oluşturduğu bir görünüş vardır.

III. Ticaret Siciline Güven

Ticaret sicilinde güven, aleniyet ile doğru orantılıdır.⁴ Bir sicil kaydı ne kadar kişi tarafından bilinirse o kadar kişi tarafından güven duyulabilir. Türkiye’de, ticaret sicilinde ülke çapında aleniyet mevcuttur. TTK’da ticaret sicilinde aleniyeti sağlamak için iki yol öngörülmektedir. Bunlardan birincisi; herkesin ticaret sicilinin içeriğini ve müdürlükte saklanan tüm senet ve belgeleri inceleme ve giderini ödemek şartıyla bunların onaylı suretlerini alabilme imkânıdır (TTK m. 35/2). İkincisi ise; tescil kayıtlarının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilan ile herkese tescil kayıtlarından haberdar olma imkânının sağlanmasıdır (TTK m. 35/3-4). Aleniyet için iki yol öngörülmekle birlikte ikinci yola erişmek daha kolaydır. Zira ilan kayıtlarının sorgulanması için internet erişimi yeterlidir. Kanun koyucu herkesin daha kolayca erişim imkânı bulduğu tescil kayıtlarının ilanına güvenin korunmasını tercih etmiş ve ilanın görünüşüne hukuki sonuç bağlamıştır.

Gerçek durumdan haberdar olmayan üçüncü kişiler, tescil ve ilanın gerçek duruma uygun olduğunu düşünebilirler. Zira ticaret sicili, üçüncü kişiler için güven sağlamaktadır. Bu kayıtlar, Ticaret Bakanlığı’nın gözetim ve denetiminde ticaret sicili müdürlükleri ve şubeleri tarafından tutulur (TTK m. 24/2). Ticaret Bakanlığı, ticaret sicili müdürlüklerinin faaliyetlerini her zaman denetlemeye ve gerekli önlemleri almaya yetkili olduğu gibi ticaret sicili müdürlükleri ile şubeleri de Ticaret Bakanlığı tarafından alınan önlemlere ve verilen talimatlara uymakla yükümlüdür (TTK m. 25/3). İşte Ticaret Bakanlığı’nın gözetim ve denetimi, her ne kadar ticaret sicili müdürlükleri ve şubeleri kamu kurumu olmasa da toplumun genelinde kamu kurumları-

⁴ Mehmet Emin Bilge, Ticaret Sicili, İstanbul 1999, s. 14.

na karşı duyulan güven gibi bir güven sağlamaktadır. Kamu kurumu olmasa da ticaret sicili müdürlüğü ve şubelerinin bulunduğu ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odaları toplumda güveni sağlamak üzere kurulan tüzel kişiliği haiz kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.⁵

Bunun yanında, ticaret sicili müdürlerinin her tescil başvurusunda tescil edilecek hususların gerçeğe uygunluğunu inceleme görevinin bulunması da üçüncü kişiler için güven kaynağıdır (TTK m. 32/3). Zira böylece gerçeğe uygun olmayan durumlar tescil öncesinde ayıklanmış olacağından ticaret sicilinde ancak gerçeğe uygun bilgiler yer alacaktır.⁶

IV. Ticaret Sicilinde Görünüşe Güven

Ticaret sicili işlemleri, tescil başvurusundan tescil kayıtlarının ilana kadar devam eden bir süreçtir. Görünüşe güven müessesesi ise, bu süreç içinde ticaret sicili kayıtlarına duyulan güveni değil, ilanın ortaya çıkarttığı güveni korumaktadır. Ticaret sicili işlemleri, dış dünyaya ilan yoluyla duyurulmaktadır. İlan gerçek duruma uygun olmasa da üçüncü kişiler üzerinde oluşturulan bir güven söz konusudur.

Görünüşe güven müessesesi; görünüşe güven teorisinin bir görünümüdür. Görünüşe güven teorisi ise; gerçekte hukuka uygun olmamasına rağmen oluşturulan dış görünüşün korunmasının haklılık kazandığı hallerde bu dış görünüşün korunmasını esas almaktadır.⁷ Ticaret hukuku mevzuatımızda bu teori, TTK m. 37'deki görünüşe güven müessesesi ile somutlaştırılmıştır.

⁵ 01.06.2004 tarihli ve 25479 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan yürürlüğe giren 5174 sayılı Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu m. 4'e göre "Odalar; üyelerinin müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, meslek faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, mensuplarının birbirleri ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslekî disiplin, ahlâk ve dayanışmayı korumak ve bu Kanunda yazılı hizmetler ile mevzuatla odalara verilen görevleri yerine getirmek amacıyla kurulan, tüzel kişiliğe sahip kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır".

⁶ Bilge, s. 13.

⁷ Ahmet Battal, "Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonun ve Temsile İlişkin Sonuçlarının Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi", *BATİDER*, 1997, C. XIX, S. 1, s. 83-101, s. 84; Bilge, s. 179; Ülgen, s. 181.

V. Mehaz Bakımından Ticaret Sicilinde Görünüşe Güvenin Başlangıç Anının Değerlendirilmesi

Tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisi, 6762 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda (eTTK)⁸ m. 38 ve 39'da düzenlenmişti. eTTK m. 38/1-2 olarak düzenlenen hususlar, TTK m. 36/1-2'de düzenlenmiştir. TTK m. 36 hükmünün gerekçesinde de ifade edildiği üzere eTTK m. 39'un kenar başlığı olan "*Sicile itimat*" ile herhangi bir ilgisi yoktu. "*Sicile itimat*" kenar başlıklı eTTK m. 39 hükmü, eTTK m. 38 gibi tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisini ilgilene ilişkin olduğundan TTK m. 36'de 3. ve 4. fıkrada yerini almıştır.

Ticaret sicili işlemlerinin bir parçasını oluşturan ilanın görünüşüne güven ise TTK m. 37'de düzenlenmiştir. Oysa eTTK'da görünüşe güven müessesesi düzenlenmemiştir. TTK m. 37'de açıkça düzenlenen bu müessesenin mehazı Alman Ticaret Kanunu (HGB)'dur. TTK m. 37 hükmünün gerekçesinde bu husus "*Madde, AET'nin 09.03.1968 tarihli ve 68/151 sayılı şirketler hukukuna ilişkin Birinci Yönergesinin 3 (6) ncı maddesinin gereği olarak ancak Yönerge hükmünü yansıtan Alm. TK'nun 15 (3) paragrafının hükmü göz önünde tutularak kaleme alınmıştır.*" şeklinde ifade edilmiştir.

Alman Ticaret Kanunu §15/3 hükmü; "*Tescili gereken bir husus yanlış bir şekilde ilan edilirse, üçüncü kişi ilan edilen duruma dayanabilir. Meğerki yanlışlığı biliyor olsun*" şeklinde düzenlenmiştir.⁹ TTK m. 37 hükmünde belirtildiği üzere HGB §15/3 hükmüne; Avrupa Ekonomik Topluluğu'nun 09.03.1968 tarih ve 68/151 sayılı şirketler hukukuna ilişkin Birinci Yönergesi'nin gereği olarak yer verilmiştir. HGB §15/3 hükmünün düzenlemesinde, bu yönergenin m. 3/6 hükmü dikkate alınmıştır. Yönerge'nin m. 3/6 hükmünde; "*Üye devletler, basında yapılan ilanun içeriği ile dosya veya kayıtların içeriğinin aykırılığını engellemek için gerekli önlemleri almalıdır. Aykırılık durumunda, basında yapılan ilanun içeriği üçüncü kişilere karşı ileri sürülememekle birlikte üçüncü kişiler ilan edilen içeriğe dayanabilir. Meğerki şirket, üçüncü kişilerin dosyada yer alan veya tescil edilen metni bildiklerini ispatlasın*" ifadesi yer almaktadır.¹⁰

⁸ RG. 09.07.1956, S. 9353.

⁹ HGB §15/3: "*Ist eine einzutragende Tatsache unrichtig bekanntgemacht, so kann sich ein Dritter demjenigen gegenüber, in dessen Angelegenheiten die Tatsache einzutragen war, auf die bekanntgemachte Tatsache berufen, es sei denn, daß er die Unrichtigkeit kannte.*"

¹⁰ Yönerge m. 3/6: "*Member States shall take the necessary measures to avoid any*

Her ne kadar HGB §15/3 hükmünün düzenlenmesinde anılan Yönerge m. 3/6 hükmü dikkate alınmışsa da iki düzenlemenin birbirinden ayrılan yönleri bulunmaktadır. HGB §15/3 hükmünün ifadesi, Yönerge m. 3/6 hükmünün ifadesine göre daha kapsamlıdır. Şöyle ki; Yönerge m. 3/6 hükmü şirketlere ilişkindir. Ancak HGB §15/3 hükmü düzenlemesi sadece şirketlerin tescili ile sınırlandırılmamıştır. Ayrıca Yönerge m. 3/6 hükmü, tescil ile ilan arasındaki aykırılıktan bahsederken, HGB §15/3 hükmü yanlış ilandan bahsetmektedir.

Gerek HGB §15/3 gerekse de Yönerge m. 3/6 hükmünde ilandaki yanlışlık durumundan bilgisi olduğu ispat edilmemiş olan üçüncü kişilerin ilanın içeriğine dayanabileceği belirtilmektedir. Üçüncü kişilerin hak iddiası bakımından TTK m. 36'daki gibi ilanın yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçların doğacağı veya buna benzer bir ifadeye yer verilmemektedir. İlanın yapılması tek başına yeterli görülmektedir.¹¹ Bu şekilde değerlendirildiğinde, TTK m. 37 hükmünün düzenlenişi itibariyle ilanın etkisinin ilanın yapıldığı andan daha sonraki bir günden itibaren söz konusu olacağı savunulamaz. Üçüncü kişiler, ilanın yapılması anından itibaren görünüşe güvene dayanabilir.

VI. Türk Hukuku Bakımından Ticaret Sicilinde Görünüşe Güvenin Başlangıç Anının Değerlendirilmesi

Üçüncü kişiler, görünüşe güven müessesesine TTK m. 37'de öngörülen şartların mevcudiyeti halinde başvurabilir. Bunlar; bir ticaret sicili ilanının mevcudiyeti, ilanın gerçek duruma aykırılığı, dayanacak kişinin üçüncü kişi olması ve bu kişinin tescil edilen gerçek durumu bildiğinin ispat edilmemesidir. Görünüşe güvenin uygulanabilmesi bu şartların birlikte bulunmasına bağlıdır.

discrepancy between what is disclosed by publication in the press and what appears in the register or file. However, in cases of discrepancy, the text published in the press may not be relied on as against third parties; the latter may nevertheless rely thereon, unless the company proves that they had knowledge of the texts deposited in the file or entered in the register.”

¹¹ Peter Krebs, Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch: HGB Band 1: §§ 1-104 a, 4. Auflage, München 2016, § 15 Rn. 95; Markus Gehrlein (Carsten Thomas Ebenroth/ Karlheinz Boujong/ Detlev Joost/ Lutz Strohn), Handelsgesetzbuch: HGB Band 1: §§ 1-342e, 4. Auflage, München 2014, § 15 Rn. 36.

Çalışmamızın konusunu, üçüncü kişilerin ilanın görünüşüne ne zamandan itibaren dayanabileceği sorunu oluşturduğundan bu şartların hepsi bu çalışmada ele alınmayacaktır. İlanla ilişkin şartlar olan; bir ticaret sicili ilanının mevcudiyeti ve ilanın gerçek duruma aykırılığı konumuz bakımından önem arz etmesi sebebiyle aşağıda ele alınacaktır.

A. Bir Ticaret Sicili İlanının Mevcudiyeti

Görünüşe güvenden bahsedebilmek için her şeyden önce bir ticaret sicili ilanı bulunmalıdır. Bir hususun tescil ve ilan edilebilmesi ise ilgili mevzuatta bunu öngören bir düzenlemenin bulunmasına bağlıdır.¹² Mevzuatta bir düzenleme bulunmaksızın tescil ve ilan edilen bir husus üçüncü kişiler açısından herhangi bir hüküm ifade etmemektedir.¹³ Düzenleme bulunmamasına rağmen tescil ve ilan edilen hususlarda görünüşe güven müessesine de dayanılmaz.¹⁴

¹² Aksi halde var olan gerçek dışı ilan her ne kadar üçüncü kişilerde bir güven oluşsa da bu güven korunmayacaktır. Nitekim mehz HGB §15/3'te olduğu gibi TTK m. 37 hükmünün tasarısı halinde açıkça "Tescil edilmesi gereken bir husus..." ifadesine TBMM Genel Kurulu görüşmelerinde ifadeyi düzeltmek adına yer verilmemiştir. TTK m. 37 hükmünün gerekçesinde bu hususa "...Hükümün uygulanabilme şartlarından birincisi, tescil edilen olgunun tescili gerekli bir husus olmasıdır. Tescili gerekmeyp de tescil edilmiş bir olguya yani sicilin olumlu işlevi haiz olmadığı bir hususa 37 nci madde uygulanmaz. Aynı kural tescil edilebilecek hususlar için de geçerlidir..." şeklinde yer verilmektedir. Hükümün gerekçesinde, kanun koyucunun bu ifadeyi çıkartmak gibi bir amacının bulunduğu dair bir bilgiye rastlanılmamaktadır.

¹³ Asuman Yılmaz, "Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Sicilinde Hukukî Görünüşe Güven (TTK m. 37)", *BATİDER*, 2014, C. XXX, S. 3, s. 65-91, s. 75; Hamdi Yasaman, "Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili İle İlgili Getirilen Yenilikler", *REGESTA*, 2011, S. 1, s. 7-12, s. 11; N. Füsün Nomer Ertan (Hüseyin Ülgen/ Mehmet Helvacı/ Abuzer Kendigelen/ Arslan Kaya/ N. Füsün Nomer Ertan), *Ticari İşletme Hukuku*, 5. Baskı, İstanbul 2015, s. 360; Oruç Hami Şener, *Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı*, Ankara 2016, s. 494-495; Sabih Arkan, *Ticari İşletme Hukuku*, 23. Baskı, Ankara 2017, s. 269; Rıza Ayhan, "Ticari İş- Ticari İşletme- Tacir- Ticaret Sicili- Ticaret Unvanı- Haksız Rekabet (m. 11-63)", *Sempozyum- Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan 2013*, *Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, C. XVI, S. 3-4, s. 31- 53, s. 45; Yavuz Akbulak, "Ticaret Sicilinin Temel Esasları ve Görünüşe Güven İlkesi", *İstanbul Barosu Dergisi*, 2014, C. 88, S. 5, s. 344-355, s. 354.

¹⁴ TTK m. 37 hükmü gerekçesinde bu hususa "...Hükümün uygulanabilme şartlarından birincisi, tescil edilen olgunun tescili gerekli bir husus olmasıdır. Tescili gerekmeyp de tescil edilmiş bir olguya yani sicilin olumlu işlevi haiz olmadığı bir hususa 37 nci madde uygulanmaz. Aynı kural tescil edilebilecek hususlar için de geçerlidir." şeklinde yer verilmektedir.

Ticaret siciline tescil edilen hususlar, kanunlarda veya Ticaret Sicili Yönetmeliği'nde (TSY)¹⁵ aksine bir hüküm bulunmadıkça ilan olunur (TTK m. 35/3; TSY m. 41/1). İlan, Türkiye'de tescil edilen sicil kayıtlarının ilanına özgülenen ve Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) tarafından Ankara'da yayımlanan Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile yapılır (TTK m. 35/4; 5174 sayılı Kanun¹⁶ m. 56/m). Dolayısıyla, örneğin; İstanbul Ticaret Odası'nda tescil edilen bir husus Ankara'da bulunan TOBB tarafından Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi ile ilan edilir.

Ticaret sicili, Ticaret Bakanlığı'nın gözetim ve denetiminde ticaret sicili müdürlükleri ve şubeleri tarafından tutulur (TTK m. 24/2). Ticaret sicili müdürlükleri, Ticaret Bakanlığı tarafından il merkezindeki ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odalarında veya il merkezleri dışındaki odalar ile müdürlüklere bağlı şubelerde kurularak faaliyet gösterir (TTK m. 24/1). Tescil için başvuru, bu ticaret sicili müdürlüklerine veya şubelerine yapılır.

Yapılan tescil ve ilan, ilgililerin¹⁷ dilekçesinde belirtilen isteme uygun olmalıdır. Buna karşın, tescil veya ilan bir şekilde istemden farklılaşmış olabilir. Bu halde farklılaşma, tescilin isteme uygunluğuna karşın ilanın isteme uygun olmaması veya tescilin isteme uygun olmamasına karşın ilanın isteme uygun olması veya olmaması şeklinde gerçekleşebilir. Bu ihtimallerin yanında, ticaret siciline ilişkin herhangi bir istem bulunmaksızın hataen tescil ve ilan veya sadece ilan yapılması da ticaret sicilinde gerçekleşebilecek hatalı uygulamalar arasındadır.

B. İlanın Gerçek Duruma Aykırılığı

TTK m. 37'de "*tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunması halinde*" görünüme güvene dayanılabileceğine yer verilmektedir. Bu ifade doktrinde farklı görüşlerin ortaya çıkmasına yol açmıştır. Bu görüşler; lafzi yoruma bağlı görüş ve amaçsal yoruma bağlı görüş şeklinde sınıflandırılabilir.

¹⁵ RG. 27.01.2013, S. 28541.

¹⁶ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği İle Odalar ve Borsalar Kanunu, RG. 01.06.2004, S. 25479.

¹⁷ Tescil istemi ilgililer, temsilcileri veya hukuki halefleri tarafından yetkili sicil müdürlüğüne yapılmalıdır (TTK m. 28/1). Kimlerin ilgili olarak kabul edileceği TSY m. 22'de ayrıntılı olarak sayılmıştır.

1. TTK 37. Maddenin Lafzi Yorumu

TTK m. 37'deki ifade, sadece lafzi olarak değerlendirildiğinde; bir tescil ve ilanın bulunması ve tescil ile ilan arasında mutlak olarak farklılığın bulunması şart olarak aranmalıdır.¹⁸ Bu durumda örneğin; ticari temsilci olarak (A) kişisi tescil edilmişken, ilanda ticari temsilci olarak (B) kişinin yer alması gerektiği düşünülmelidir. Ancak bu durum hatalı ticaret sicili uygulamalarından sadece bir tanesidir. Örneğin, herhangi bir istem ve tescil kaydı bulunmamasına rağmen (B) kişisi tacir (T)'nin ticari temsilci olarak ilan edilmiş ise bu kapsamda yer almaz. Zira ortada bir tescil kaydı bulunmadığından aykırılığın bulunduğundan da söz edilemez.¹⁹ Benzer şekilde tacir (T), ticari temsilci olarak (A) kişinin tescil edilmesine ilişkin istemde bulunmuş olsa da tescil ve ilan (B) kişisi adına yapılmış ise TTK m. 37 hükmü lafzi olarak değerlendirildiğinde görünüşe güven müessesesine dayanılamayacaktır. Zira bu durumda tescil ve ilan bulunmakla birlikte bunların birbirine aykırılığı söz konusu değildir.

TTK m. 37 hükmü lafzi yorumlandığında; tescil ile ilan arasında farklı yanlışlıkların bulunduğu durumlar da görünüşe güvenin uygulama alanına girmektedir.²⁰ Buna karşın tescilde yapılan yanlışlık sonucunda ilanın da aynı şekilde yanlış olduğu durumlarda görünüşe güven müessesesinin uygulama alanı dışında kalacaktır.

Tescil, gerçek duruma uygun olmamakla birlikte ilanın uygun olduğu durumlarda da tescil kaydı ile ilan edilen durum arasında aykırılık bulunur. Ancak bu halde, yanlış bir durum ilan edilmediğinden üçüncü kişilerin güveninin korunması gerekmemektedir.²¹ Bu halde söz konusu ilana dayanılarak tesis edilen hukuki işlemde ilgililer zarar görmemektedir. İlgililer ile üçüncü kişiler arasında bir menfaat çatışması bulunmamaktadır.

¹⁸ İsmail Kayar, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2013, s. 158; Duygu Demirel, Ticaret Sicili, Ankara 2016, s. 241, 247-248, 251; Nomer Ertan (Ülgen/Helvacı/Kendigelen/ Kaya/Nomer Ertan), s. 379.

¹⁹ Görünüşe güvenin kapsamında değerlendirilmesi gerektiğine ilişkin görüş için bkz. Arkan, s. 269, dn. 2; Şener, s. 495; Ayhan, s. 45; Yılmaz, s. 79.

²⁰ Arkan, s. 269, dn. 2; Ayhan, s. 45; Şener, s. 495; Nomer Ertan (Ülgen/Helvacı/Kendigelen/Kaya/Nomer Ertan), s. 379.

²¹ Peter-Hendrik Müther (Martin Häublein/ Roland Hoffmann-Theinert), BeckOK HGB, 21. Edition, München 2018, § 15, Rn. 37; Yılmaz, s. 79-80; Demirel, s. 249.

2. TTK 37. Maddenin Amaçsal Yorumu

Doktrinde bazı yazarlar tarafından TTK m. 37'nin uygulama alanının lafzi yorumla sınırlandırılmaması ve böylece yapılan tescil gerçek duruma uygun olsun veya olmasın ilanın oluşturduğu görünüşe güvenin korunması gerektiği ifade edilmektedir.²² Kanaatimizce de hükmün uygulama alanını tescil ile ilanın aykırılığı durumuyla sınırlandırmak kanun koyucunun bu hükmü düzenlemedeki amacı ile bağdaşmayacaktır. Mevaz HGB §15/3'te olduğu gibi tescil kaydının yanlış olması sonucunda ilanın yanlış yapıldığı durumlarda da görünüşe güvene dayanılabilmelidir.

TTK tasarısında, görünüşe güveni konu edinen m. 37 hükmünün ilk hali HGB §15/3'ün çevirisi olarak düzenlenmişti.²³ Tasarı'nın TBMM Genel Kurulu görüşmeleri esnasında verilen teklif ile hükmün son halini aldığı görülmektedir. TBMM Genel Kurulu'nda TTK m. 37 hükmü ifadesinin *"uygulanamayacak kadar karışık olduğu"* gerekçesiyle değiştirildiği göz önüne alındığında, hükmün sadece dilinin sadeleştirilmesi amacıyla değiştirildiği görülmektedir.²⁴ Bu halde kanun koyucunun amacının, hükmün uygulanması için yanlış ilanı yeterli kabul etmek olduğu söylenebilir. O halde hükmün uygulama alanı bakımından yanlış ilanın varlığı yeterli kabul edilmelidir. TMK m. 1'de

²² Yılmaz, s. 75-80; Rıza Ayhan/ Mehmet Özdamar/ Hayrettin Çağlar, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar, 6. Baskı, Ankara 2013, s. 186; Necla Akdağ Güney, Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili, İstanbul 2011, s. 74-77; Arman Özdemir, "Yeni TTK Uyarınca Ticaret Sicili", *Legal Hukuk Dergisi*, 2011, S. 107, s. 4331-4340, s. 4337-4338; Fahri Özsungur, "Ticaret Sicilinde Tescil ve İlanın Etkileri Sorunu", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2014, C. 22, S. 2, s. 131-155, s. 152-153; Yılmaz, s. 77-78; Veliye Yanlı, "Yeni Türk Ticaret Kanunu'nda Ticaret Sicili", Sempozyum- Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler 25-26 Kasım 2011, *Kadir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, s. 89-99, s. 99.

²³ Tasarının ilk hali şu şekildeydi: "Tescili gereken bir husus yanlış ilân edilmişse, üçüncü kişi, tescil edilecek husus kendisini ilgilendiren kişiye karşı ilân edilen hususa dayanabilir; meğerki yanlışlığı biliyor olsun."

²⁴ TTK m. 37 hükmünün TBMM Genel Kurul görüşmelerindeki değişiklik gerekçesi şu şekildedir: "Madde metnindeki 'Tescili gereken bir husus yanlış ilân edilmişse, üçüncü kişi, üçüncü kişiye karşı ilân edilen hususa dayanabilir; meğerki yanlışlığı biliyor olsun.' ibaresi uygulanamayacak kadar karışık bir ifadeyi içermektedir. Maddede ifade edilmek istenen husus 'sicile güven ilkesi'dir. Bu sebeple sicile güven ilkesinin birçok kanundaki alışılmış ifadesine uyan teklif edilen metin isabetlidir".

ifade edildiği üzere; kanunun sözü özüyle birlikte değerlendirilerek hükmün uygulama alanı lafzi yorumla sınırlandırılmamalıdır.

VII. Ticaret Sicili Kayıtlarının İlanı Bakımından “İzleyen İş Günü”

A. Kavramsal Çerçeve

İlan, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’yle resmî çalışma günlerinde yayımlanır.²⁵ Bu halde cumartesi ve pazar günleri Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi yayımlanmamaktadır. Ayrıca Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi, Ulusal Bayram ve Genel Tatiller Hakkında Kanun²⁶ gereğince resmî veya dinî bayram ile genel tatil günü olarak kabul edilen günlerde de yayımlanmamaktadır. Araya bayram veya resmî tatil günü tatil günlerinin girmemesi halinde ilanlar; başvurunun iki iş günü sonrasında Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde yayımlanmaktadır.²⁷ Örneğin; pazartesi günü TOBB Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Müdürlüğü’ne müracaat edilmişse başvuruya ilişkin ilan çarşamba günü, cuma günü müracaat edilmişse salı günü yayımlanmaktadır.

Tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisinin tescil kaydının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilan edildiği; ilanın tamamının aynı nüshada yayımlanması halinde ise, son kısmının yayımlandığı günü **izleyen iş gününden itibaren** ortaya çıkacağı düzenlenmiştir (TTK m. 36/1; TSY m. 30/1). Bu halde “izleyen iş günü” kavramı, örneğin; ilan perşembe günü yapılmışsa cuma gününü, cuma günü yapılmışsa pazartesi gününü ifade etmektedir. Ancak bir sonraki gün, resmî veya dinî bayram ya da genel tatil gününe denk gelmekte ise tescil ve ilan üçüncü kişilere bayram veya resmî tatil gününü takip eden gün etki edecektir.

²⁵ Şener, s. 482.

²⁶ RG. 19.03.1981, S. 17284.

²⁷ www.ticaret Sicil.gov.tr/genel/ilanlarin_hazirlanmasi.php, Erişim Tarihi: 24.09.2018. Esasen 09.08.2004 tarihli ve 25548 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Yönetmeliği m. 14/1’e göre; TOBB Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Müdürlüğü’ne ilan bedelinin ilan metni ile birlikte Müdürlüğe gelişini takip eden işgününden itibaren en geç on gün içinde ilanların yayımlanması öngörülmüştür. Ancak bu süre TOBB Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi Müdürlüğü tarafından teknolojik imkânlar kullanılarak iki iş gününe düşülmüştür, <https://www.tobb.org.tr/TurkiyeTicaretSicilGazetesi/Sayfalar/SSS.php>, Erişim Tarihi: 24.09.2018.

TTK m. 36/1'de tescilin üçüncü kişilere etkisinin doğacağı zaman "iş günü" olarak ifade edilmiştir. Bu hükümde, üçüncü kişilere etkinin başlangıç anı saat olarak ifade edilmemiştir. Kanaatimizce "iş günü" olarak ifade edilen zaman dilimi iş saatleri olarak anlaşılmalıdır. Zira üçüncü kişilere hizmet ancak bu saatler içinde sunulmaktadır. Böylece TOBB Türkiye Ticaret Sicili Müdürlüğü'nün mesai saatinin başlangıcı, üçüncü kişilere etkinin ortaya çıkma anı olarak kabul edilmelidir.

B. Üçüncü Kişilere Etki Bakımından Tanınan Sürenin Değerlendirilmesi

Kanun tarafından herkese ticaret sicilinin içeriğini ve ticaret sicili müdürlüklerinde veya şubelerinde²⁸ saklanan tüm belgeleri inceleme ve giderini ödeyerek bunların onaylı suretlerini alma hakkı tanınmaktadır (TTK m. 35/2). İşte bu sebeple tescil ve ilan edilen bir husus ticaret sicili müdürlüklerinin ve şubelerinin mesai günü olan "iş günü"ne kadar üçüncü kişilere karşı ileri sürülemezdir.

Tüm senet ve belgelere olmasa da üçüncü kişilerin ilan edilen hususlara internet üzerinden erişim imkânı bulunmaktadır.²⁹ Ancak kanun koyucu, üçüncü kişilere karşı ticaret sicili kayıt ve ilanlarının ileri sürülmesi için bu erişimi yeterli görmemiş olmalı ki; üçüncü kişilere karşı etkinin başlangıcı olarak ilanın yayımlandığı günü izleyen ilk iş gününün beklenilmesi gerektiğini düzenlemiştir. İlan, üçüncü kişilerin haberdar edilmesi bakımından gerekli olsa da tüm belgelerin mevcut olduğu ticaret sicili kayıtları üçüncü kişiler için temel başvuru kaynağıdır.³⁰ Dolayısıyla kanun koyucu tarafından tescil işlemine

²⁸ 694 sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile "Ticaret sicili, Bakanlığın gözetim ve denetiminde ticaret sicili müdürlükleri ve şubeleri tarafından tutulur" hükmü m. 24/2 olarak TTK'ya eklenmiştir. Buna karşın TTK m. 35/2'deki "Herkes ticaret sicilinin içeriğini ve müdürlükte saklanan tüm senet ve belgeleri inceleyebileceği gibi giderini ödeyerek bunların onaylı suretlerini de alabilir. Bir hususun sicilde kayıtlı olup olmadığına dair onaylı belge de istenebilir" hükmünde herhangi bir değişiklik yapılmamışsa da müdürlüklerin yanı sıra şubelerden de istemde bulunulmasına bir engel bulunmamaktadır.

²⁹ Herkes ilgili sicil müdürlüğü ile birlikte ticaret unvanı veya sicil numarasını girerek www.ticaretsicil.gov.tr veya www.ticaretsicilgazetesi.net web sayfalarından Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yer alan bilgileri iş gününü beklemeksizin sorgulayabilmektedir.

³⁰ Gül Okutan, "Ticaret Sicili", 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, İstanbul 1997, s. 8-18, s. 10.

dayanak oluşturan tüm belgelerin incelenmesini mümkün kılan ana kadar etkinin ortaya çıkmaması istenmiştir. Bu haliyle kanun koyucunun amacının üçüncü kişilere süre tanıyarak bu kişilerin gerekli araştırmayı yapmasına imkân tanımak olduğu söylenebilir.

TTK'da üçüncü kişilere etkinin başlangıcı olarak öngörülen süre, gerçekte ticaret sicili müdürlüklerinde veya şubelerinde saklanan tüm belgeleri incelemeye elverişli olmayabilir. İlgili sicil bölgesinde bulunmayan ve bu sicil bölgesine mesafe itibariyle uzak olan kişiler için durum böyledir. Örneğin; Iğdır'da bulunan bir kişinin, salı günü ilanı yapılan bir ticaret sicili kaydı için çarşamba günü Çanakkale Ticaret ve Sanayi Odası'nda bulunan ticaret sicili kayıtlarını inceleme imkânının olması zordur. Bu sebeple üçüncü kişilere karşı etkinin ortaya çıkması için öngörülen sürenin işlevsel olmadığı söylenebilir.³¹ Üçüncü kişilere etkiyi ilanı izleyen iş gününden itibaren başlatmak kanuni bir zorunluluk olmakla birlikte, bu durum pratik sonucu itibariyle üçüncü kişilere etkinin ilanın fiilen yapıldığı gün başlatılmasından çok da farklılık arz etmemektedir.

Çoğu zaman işlevsel olmayan kanunda öngörülen sürenin görünüşe güveni bakımından başlangıç anı olarak kabul edilmesinde üçüncü kişiler bakımından bir yarar olmayacaktır. Düzenleme amacı itibariyle üçüncü kişileri korumak olan bu sürenin görünüşe güven bakımından da uygulanması bu kişilerin lehine değil, aleyhine sonuçlar ortaya çıkaracaktır.³² Zira bu çalışmanın giriş kısmında belirtildiği üzere; hataen ilanda adı ticari temsilci olarak görünen kişi ile tatil gününde hukuki işlem tesis eden üçüncü kişinin görünüşe güveni böyle bir kabul halinde korunmayacaktır. Öyleyse, TTK m. 36 hükmünün düzenleme amacıyla bağdaşmayan bu duruma yol açan bir yorum yapılmamalıdır.

³¹ Ünal, HGB § 15/2'de öngörüldüğü üzere üçüncü kişilere karşı etkinin başlangıcı için ilandan itibaren 15 günlük, hatta Türkiye'nin coğrafi şartları göz önüne alınarak daha fazla bir sürenin TTK'da öngörülmesi gerektiğini belirtmektedir, Akın Ünal, "Üçüncü Kişilere Etkileri Açısından Ticaret Sicilinin Fonksiyonları", *Legal Hukuk Dergisi*, 2006, S. 41, s. 1395-1410, s. 1406-1407.

³² Görünüşe güven, yanlış ilandan haberdar olmayan üçüncü kişiler lehine sonuç doğurup bu kişilere karşı ileri sürülmesi mümkün değildir, Krebs, § 15 Rn. 95; Yanlı, s. 99.

VIII. TTK 36. Madde Kapsamında “Hukuki Sonuç” Kavramının Değerlendirilmesi

Tescil ve ilanın üçüncü kişilere etkisini düzenleyen TTK m. 36’da, ilan yayımlandığı günü izleyen iş gününden itibaren “*hukuki sonuçlarını doğurur*” ifadesine yer verilmektedir. Hukuki sonuç; hukuk düzeni tarafından daha önce tanınan bir olay veya fiilin meydana gelmesiyle ya da işlemin yapılmasıyla hukukun ilgi alanına girmesi olarak tanımlanabilir.³³ Bu anlamda hak ve yükümlülük olarak değerlendirilen her şey bu kapsamda yer almaktadır. Buna karşın, TTK m. 36’daki ifadenin anlamsal olarak hem haklara hem de yükümlülüklerle denk geldiği şüphelidir.

TTK m. 36 hükmünün anlamsal sınırlarını ortaya koyabilmek için hükmün mehzının incelenmesi gerekir. Hükmün mehzının tespiti için hükmün gerekçesine bakıldığında mehaza ilişkin bir bilgiye rastlanılamamaktadır. Buna karşın, TTK m. 36’ya denk gelen eTTK m. 38 ve 39 hükümleri için 29.06.1956 tarihli Türk Ticaret Kanunu Lâyihası ve Adliye Encümeni Mazbatasına³⁴ bakıldığında bu hükümlerin düzenlenmesinde İsviçre Borçlar Kanunu (OR) m. 932 ve 933’den esinlendiği görülmektedir.

eTTK m. 38/1-2’de yer verilen “*hüküm ifade etme*” ifadesine TTK m. 36/1-2’de “*hukuki sonuç doğurma*” şeklinde yer verilmiştir. TTK m. 36 hükmünün gerekçesinde; bu değişikliğin sebebine yer verilmemiştir. Sadece TTK m. 36/1-2’nin eTTK m. 38/1-2’nin aynen tekrarı olduğu belirtilmekle yetinilmiştir. eTTK m. 38/1-2’nin mehzası olan OR m. 932/2’ye bakıldığında ise; “*etkili olma (wirksam)*” kavramının kullanıldığı görülmektedir.³⁵

³³ M. Kemal Oğuzman/Nami Barlas, *Medenî Hukuk- Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar*, 20. Baskı, İstanbul 2014, s. 169-172; Mustafa Dural/Suat Sarı, *Türk Özel Hukuku Temel Kavramlar ve Medenî Kanununun Başlangıç Hükümleri*, 8. Baskı, İstanbul 2013, s. 195-199.

³⁴ TBMM Zabıt Ceridesi, Devre: X, Cilt: 12, İçtima: 2, m. 15/d, s. 18.

³⁵ OR m. 932/2: “Gegenüber Dritten wird eine Eintragung im Handelsregister erst an dem nächsten Werktag wirksam, der auf den aufgedruckten Ausgabetag derjenigen Nummer des Schweizerischen Handelsamtsblattes folgt, in der die Eintragung veröffentlicht ist. Dieser Werktag ist auch der massgebende Tag für den Lauf einer Frist, die mit der Veröffentlichung der Eintragung beginnt.”.

TTK m. 36 hükmünün kenar başlığı da “Tescil ve ilanun hukuki sonuçları” değil, “Tescil ve ilanun üçüncü kişilere etkisi” olarak düzenlenmiştir. Gerek mehzaz OR m. 932 gerekse de hüküm kenar başlığı dikkate alındığında TTK m. 36’daki “hukuki sonuç” ifadesinden üçüncü kişilere karşı etkinin anlaşılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Bu halde TTK m. 36 hükmü, üçüncü kişilerin ilgililere karşı hak iddiasını kapsamamakta, sadece ilgililerin üçüncü kişilere karşı hak iddiasını düzenlemektedir.

IX. Ticaret Sicili İşlemlerinde Hakkın Doğduğu An

Ticaret sicilinde tescil kayıtlarının ilanı, bu kayıtların üçüncü kişilere duyurulmasını sağlamaktadır. Ticaret sicili işlemlerinde, hakkın doğumu bakımından ilana değil, tescile hukuki sonuç bağlanmıştır. Tescilin bir hakkın doğmasını sağlayıp sağlamamasına göre tescil ya kurucu ya da açıklayıcı (bildirici) nitelikte kabul edilmektedir.³⁶ Tescil, bir hakkın doğumunu sağlıyorsa tescilin kurucu etkisi, daha önce var olan bir hakkın doğmuş olduğunu bildiriyorsa tescilin açıklayıcı etkisi söz konusudur. Tescil kural olarak açıklayıcı niteliktedir.³⁷ Örneğin; tacir sıfatı, TTK m. 18/1 hükmü gereğince ticaret siciline tescil edilmelidir. Ancak bu sıfat tescil ile birlikte değil, bir kişinin bir ticari işletmeyi, kısmen de olsa, kendi adına işletmesi ile ortaya çıkmaktadır (TTK m. 12/1). Buna karşın şirketlerin birleşmesi, bölünmesi ve tür değiştirmesi tescil ile geçerlilik kazandığı için bu hallerde tescil kurucu niteliktedir (TTK m. 153/1, 179/4, 189/2).

³⁶ Hukuki işlemin aksaklığını giderdiği durumlarda ise; tescilin düzeltici etkisi söz konusudur. Örneğin; TTK m. 353’e göre tescil ve ilanından itibaren 3 aylık hak düşürücü süre içinde dava açılmadığı hallerde anonim şirketin butlanına ve yokluğuna karar verilememekte tescil hukuki sakatlığı düzeltmektedir. Tescilin kurucu, açıklayıcı ve düzeltici etkileri tescilin ilgililer bakımından etkileri olduğundan “tescilin iç etkileri” olarak değerlendirilir, Demirel, s. 221, 224-229; Yaşar Karayalçın, “Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri”, *BATİDER*, 1975, C. VIII, S. 2, s. 1-29, s. 7-14; Bilge, s. 157; Mehmet Emin Bilge, “İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü”, *AÜEHFD*, 1999, C. 3, S.1, s. 263-273, s. 263; Ünal, s. 1395.

³⁷ Kayar, s. 157; Demirel, s. 225; Arkan, s. 266; Bilge, s. 158; Akdağ Güney, s. 69; Karayalçın, s. 7; Ömer Bağcı, “Ticari İşletmenin Devri İşleminin Ticaret Siciline Tescilinin Kurucu veya Açıklayıcı Olup Olmadığı Hususunda Düşünceler”, *Banka ve Finans Hukuku Dergisi*, 2016, C. 5, S. 17, s. 133-140, s. 136; Şener, s. 483; Ayşe Sumer, Ticaret Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 2015, s. 43.

X. TTK 36. Maddenin Üçüncü Kişiler Bakımından Değerlendirilmesi

Her ne kadar TTK m. 36'da kural olarak ilandan daha sonraki bir tarih için "*hukuki sonuç doğurma*" ifadesine yer verilse de esas itibariyle tescilin gerçekleştiği durumlarda hak ya tescilden önce doğmuştur (tescil açıklayıcıdır) ya da tescil ile birlikte doğmaktadır (tescil kurucudur). Hak öncesinden doğmuş olduğundan ilan bu anlamda bir hukuki sonuç doğuramaz. Tescil, yapıldığı günden itibaren üçüncü kişi olarak değerlendirilemeyen ilgililer açısından hüküm ifade eder.³⁸ Bu sebeple TTK m. 36'daki "*üçüncü kişiler hakkında... hukuki sonuçlarını doğurur*" ifadesi; hak iddiasının üçüncü kişilere ileri sürülebileceği anlamını taşımaktadır. Zira hak, tescilden önce veya tescil ile birlikte doğmuştur. Ancak hak, henüz üçüncü kişilerden talep edilebilir nitelikte değildir.

TTK m. 36/3'te de "*kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan*" ve TTK m. 36/4'te "*üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir*" ifadelerine yer verilerek üçüncü kişi aleyhine olan sonuçların ileri sürülmesinden, yani; hakkın üçüncü kişilerden talep edilebilirliğinden bahsedilmektedir. TTK m. 36'da üçüncü kişilerin ilgililere karşı hak iddiasına ilişkin herhangi bir düzenlemeye de rastlanılmamaktadır. O halde TTK m. 36'nın doğmuş olan bir hakkın üçüncü kişilerden talep edilebilirliğini düzenlediği, buna karşın üçüncü kişilerin hak talebini düzenlemediği sonucuna varılmalıdır.

Görünüşe güven müessesini düzenleyen TTK m. 37 hükmü; ilana ilişkin güvenin korunmasını sağlamaktadır. Üçüncü kişiler, bu hükme dayanarak hak iddiasında bulunabilirler. Ancak bu hüküm, üçüncü kişilere görünüşe güvene dayanma yükümlülüğü getirmemektedir.³⁹ Bu sebeple TTK m. 37 hükmü; durumdan haberdar olmayan üçüncü kişilerin aleyhine değil, lehine olan bir düzenlemedir. TTK m. 36

³⁸ Hayri Domaniç, Türk Ticaret Kanunu Şerhi, C. I, İstanbul 1988, s. 176; Hayri Domaniç, Ticaret Hukukunun Genel Esasları, 4. Baskı, İstanbul 1988, s. 226.

³⁹ TTK m. 36'da öngörülen şartların bulunması halinde, üçüncü kişiler görünüşe güvene dayanmak zorunda değildir. Bu halde üçüncü kişiler, seçimlik bir hakka sahiptir. İsterlerse görünüşe dayanabilecekleri gibi isterlerse gerçek duruma da dayanabilirler, Nicola Preuß, Oetker Kommentar zum Handelsgesetzbuch, 5. Auflage, München 2017, § 15 Rn. 72; Yılmaz, s. 84-84; Bilge, s. 204-205; Yanlı, 99. Bu halde ilgililerin zararları varsa Devletten ve ilgili odadan tazminat talebinde bulunabilirler (TTK m. 25/2).

hükmünde her ne kadar “*hukuki sonuç*” ifadesi kullanılsa da bu ifade üçüncü kişiler bakımından hak iddiasını düzenlemediğinden TTK m. 36 ile 37 hükümleri arasında özel hüküm-genel hüküm ilişkisinin (lex specialis derogat legi generali) bulunduğu söylenemez.

XI. İlanın Tamamının Aynı Nüshada Yayımlanmamış Olması

İlanın tamamı aynı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi nüshasında yayımlanmamış ise, son kısmının yayımlandığı günü izleyen iş gününden üçüncü kişilere karşı etkileri ortaya çıkacaktır (TTK m. 36/1). Bu halde, son ilanın yayımlanmasını izleyen iş gününden itibaren mi, yoksa ilk veya son ilanın yapılmasıyla birlikte mi görünüşe güvene dayanılabileceği değerlendirilmelidir.

İlanın tamamının aynı Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi nüshasında yayımlanmamasına örnek olarak alacaklılara çağrı ilanı gösterilebilir.⁴⁰ TTK m. 157/2, 174/1, 474/1, 664/1, 762/1 hükümlerinde yer alan ilanların Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde üç defa yapılması gerektiği düzenlenmiştir. Yukarıda belirtildiği üzere; TTK m. 36 hükmü, sadece üçüncü kişilere karşı etkileri düzenlemiş olup üçüncü kişiler için hak iddiasını düzenlememektedir. Bu sebeple görünüşe güvenin korunması amacıyla sadece TTK m. 37 hükmü dikkate alınmalıdır. Bu hükmünde, üçüncü kişilerin ilan edilen duruma güvenlerinin korunacağı belirtilmektedir. Birden fazla ilanın yapılması durumunda ise; hangi ilana güvenin korunacağına ilişkin bir düzenlemeye yer verilmemiştir. Kanun’da ilanın yapılmış olması tek başına görünüşün oluşması için yeterli görülmiştir (TTK m. 37). İlk ilanda dahi üçüncü kişiler nezdinde bir görünüş mevcuttur. Kanun hükmünde birden fazla ilana ilişkin bir düzenleme bulunmaması sebebiyle her bir ilanın oluşturduğu görünüşe dayanılabileceği düşünülebilir.

Diğer taraftan, ilandan kaynaklanan bir görünüşün bulunması güvenin korunmasını sağlamak için tek başına yeterli değildir. Bir görünüşün bulunmasının yanında; ilanın gerçek duruma aykırılığı da bulunmalıdır. Ayrıca gerçek durum hakkında bilgi sahibi olmayan üçüncü kişiler, ilanın gerçeği yansıtmayan görünüşüne dayanarak görünüşüne dayanarak bir hukuki işlem tesis edilmelidir. Örnekte yer

⁴⁰ Özsungur, s. 138, dn. 10.

verilen alacaklılara çağrı ilanına dayanarak bir hukuki işlem tesis edilmediğinden bahsedilemez. Bu halde her ne kadar ilanın oluşturduğu bir görünüş bulursa ve bu görünüş ilk ilandan itibaren oluşsa da görünüşe dayanılarak bir hukuki işlem tesis edilemediğinden bu görünüşün pratik açıdan bir önemi yoktur. Zira ortada korunmayı gerektiren bir görünüşe güven bulunmamaktadır.

XII. Tescil Kayıtlarının Üçüncü Kişiler Hakkında Derhal Uygulanması

Tescil kaydının üçüncü kişilere karşı, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan yayımlanmasını izleyen iş gününden itibaren etki etmesi kuraldır (TTK m. 36/1). Kanunda aksinin belirtildiği durumlarda ise; artık üçüncü kişilere karşı etki ilan yayımlanmasını izleyen iş gününden itibaren doğmamaktadır (TTK m. 36/2). Örneğin; anonim şirket esas sözleşmesi için belirtilenlerin dışında yazılan hususlar için TTK m. 36/1 hükmü uygulanmayacaktır (TTK m. 354/1).⁴¹ Yine ticaret şirketlerinin tescille tüzel kişilik kazanmasında olduğu gibi tescil ile birlikte üçüncü kişilere karşı derhal hüküm ifade edecek hususlar için TTK m. 36/1 hükmü uygulanmamaktadır.

Tescil kayıtlarının üçüncü kişilere tescil ile beraber derhal etki ettiği belirtilen durumlarda da aksi belirtilmedikçe ilan yapılır (TTK m. 35/3). Bu halde de ilan, üçüncü kişiler üzerinde bir görünüş oluşturmaktadır. Ancak ilan yapılması zorunlu olmakla birlikte ilandan kaçınılmış olunabilir. Bu halde dahi tescilin yapılmış olunması sebebiyle tescil üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir.

İlan yapılmadıkça üçüncü kişiler üzerinde bir görünüş oluşturulduğundan bahsedilemez. Kanun'da görünüşün kaynağı ilan olarak belirtildiğinden ilan yapılmadıkça görünüş de oluşmamaktadır (TTK m. 37). Dolayısıyla olmayan bir görünüşün korunması da söz konusu değildir.

Tescil kayıtlarının üçüncü kişilere karşı doğrudan etki ettiği durumlarda, aksi belirtilmedikçe ilan yapılması gerektiği gerekçesiyle

⁴¹ Bu halde, amacın her hususa şirket sözleşmesinde yer vererek çoğu zaman üçüncü kişileri ilgilendirmeyecek konularda üçüncü kişilerin aleyhine ispat yükünü yüklemek olduğuna ilişkin görüş için bkz. Özsungur, s. 139.

ilan yapılmış olabilir. Bu halde bir ilan mevcut olduğundan üçüncü kişiler için bir görünüşü de bulunmaktadır. Ancak bu durumda tescil değil yine ilandan itibaren oluşan görünüşe dayanılabilir. Ayrıca belirtmek gerekir ki; ilanın yanlışlığı hakkından haberdar olmayan üçüncü kişiler, ilan ile oluşturulan görünüşe dayanılarak gerçek hukuki işlem tesis etmemiş iseler, bu halde hukuken korunan bir görünüşe güvenin korunmasını gerektiren bir durum söz konusu değildir.

XIII. Tescilin Olumlu Etkisi ve Görünüşe Güven

Tacir olsun veya olmasın⁴² üçüncü kişiler, kendilerine karşı sonuç doğurmaya başlayan ticaret sicili kayıtlarını bilmediklerini ileri sürmezler (TTK m. 36/3; TSY m. 30/3). Zira usulüne uygun tutulan ticaret sicili kayıtlarını üçüncü kişilerin bildiği karine olarak kabul edilir. Buna tescilin olumlu etkisi denir. Bu kabulün başlangıç anı; hukuki etkilerin ortaya çıkması anıdır. Bu an ise; tescil kaydına ilişkin ilan yayımlandığı günü izleyen iş gününün gelmesidir.

Üçüncü kişilerin aleyhine olan ticaret sicili kayıtlarını bilme karinesi, ilan fiilen yapılması anından hemen sonra değil, daha sonraki bir an olan ilan fiilen yapıldığı günü izleyen iş gününden itibaren başlatılmaktadır (TTK m. 36/1). Bu halde, üçüncü kişilere karşı ilanın akabindeki iş günü olarak değerlendirilemeyen günlerde henüz böyle bir karineye dayanılamayacaktır.⁴³ Örneğin; cuma günü Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde ilan yapılmış bir husus, eğer bayram veya resmî tatil günü değil ise pazartesi gününden itibaren üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilecektir. Bir husus perşembe günü Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi'nde yayımlansa da ilanın tamamı perşembe günü değil, yayımlanan ilanın tamamı örneğin cuma günü yayımlanmışsa, bu durumda yine bayram veya resmî tatil günü olmamak şartıyla pazartesi gününden itibaren üçüncü kişilere karşı etkili olacaktır. Pazartesi gününün bayram veya resmî tatil günü olması durumunda ise; bayram veya resmî tatil gününü takip eden iş gününden itibaren üçüncü kişilere karşı hukuki etkileri ileri sürülebilecektir.

eTTK'nın yürürlüğü döneminde, tescilin olumlu etkisinin ortaya çıkması için tescil kaydının ve ilanın gerçek duruma uygun olması gerektiğine ilişkin bir görüş mevcuttu.⁴⁴ Ancak gerek tescilin olumlu

⁴² Demirel, s. 231; Akdağ Güney, s. 60.

⁴³ Ünal, s. 1397.

⁴⁴ Ünal, s. 1400; Bilge, s. 174-175.

etkisini düzenleyen eTTK m. 39/1 hükmünden gerekse TTK m. 36/3 hükmünden böyle bir sonuca varmak mümkün görünmemektedir. Zira kanunda ticaret sicili kayıtlarının üçüncü kişiler hakkında etkili olması, ilanı izleyen iş gününün gelmesi şartına bağlanmıştır.⁴⁵ Kanun, bunun dışında tescil kaydının ve ilanın gerçek duruma uygun olması gibi bir şartı aramamıştır. Eğer tescil kayıtları yanlış ise, kayıtların düzeltilmesi talep edilebilir. Gerçeğe uygun olmayan tescil kayıtlarından dolayı zarara uğranılmışsa zararların tazmini talep edebilirler (TTK m. 38).

Doktrinde bazı yazarlar tarafından, tescilin olumlu etkisinin söz konusu olduğu hallerde tescil kayıtları ile ilanın gerçek hukuki duruma uygun olduğundan bahisle görünüşe güven müessesesine başvurmanın gerekmediği ifade edilmektedir.⁴⁶ Oysa tescilin olumlu etkisi ile görünüşe güven müessesesinin bu anlamda bir ilgisi yoktur. Tescilin olumlu etkisi, tescil kayıtlarının üçüncü kişilerin bildiği karinesinden hareketle, bu kayıtların ilgililer tarafından üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi ile ilgilidir. Düzeltmedikleri sürece bu kayıtlar, yanlış bile olsa üçüncü kişilerin aleyhine hüküm doğurur.⁴⁷ Zira ticaret sicili, resmî sicillerdendir.⁴⁸ Resmî siciller, doğru olmadıkları ispat edilmedikçe belgeledikleri olguların doğruluğuna kanıt oluşturur (Türk Medeni Kanunu⁴⁹ m. 7).

Üçüncü kişilerin görünüşe güven müessesesine başvurabilmesi için aleyhe olan hukuki etkilerin ortaya çıkıp çıkmadığının bir önemi yoktur. Üçüncü kişiler, TTK m. 37'de öngörülen şartlar mevcutsa, ilan ile oluşturulan görünüşe dayanarak hak iddiasında bulunabilirler. Görünüşe güven müessesesinde her ne kadar tescil kayıtları yanlış olsa da bu halde kanun koyucu üçüncü kişilerin menfaatini ilgililerin menfaatinden üstün tutmuştur.⁵⁰

⁴⁵ Demirel, üçüncü kişilere etkinin ortaya çıkması için temel şartın kayıtların ilan edilmesi olduğunu ifade etmektedir, Demirel, s. 222. İlan, gerekli olmakla birlikte yeterli değildir. Aynı zamanda aksini düzenleyen bir mevzuat hükmü bulunmadıkça ilanı izleyen iş gününün de gelmesi gerekmektedir.

⁴⁶ Bilge, s. 177-178; Akdağ Güney, s. 62, 78. Oysa yazar, çalışmanın 75. sayfasında görünüşe güvenin tescilin hem olumlu etkisi hem de olumsuz etkisi bakımından bulunduğunu belirtmektedir, Akdağ Güney, s. 75.

⁴⁷ Özsungur, s. 151.

⁴⁸ Arkan, s. 265; Bilge, s. 10; Battal, s. 86; Bağcı, s. 134; Şener, s. 482; Ülgen, s. 146.

⁴⁹ 4721 sayılı Kanun, RG. 08.12.2001, S. 24607.

⁵⁰ Okutan, s. 16.

XIV. Tescilin Olumsuz Etkisi ve Görünüşe Güven

Tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip ilan olunmamış bir husus, ancak bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir (TTK m. 36/3; TSY m. 30/3). Bu ise; tescilin olumsuz etkisidir.

Görünüşe güven müessesesine dayanabilmek için ilgililerin istemine bir aykırılığın mevcut olması gerekmez. İlanın üçüncü kişiler için oluşturduğu bir görünüşün varlığı yeterlidir.⁵¹ Örneğin; ticari temsilci olan kişi azledilmiş ancak bu durumun tescili ve ilanı yapılmamışsa halen durumdan habersiz olan üçüncü kişinin güveni korunur. Zira üçüncü kişiler en son yapılan ilana güvenmekte haklıdır.⁵² Tescilin olumsuz etkisi gereğince tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilmemiş veya tescil edilip de ilan olunmamış bir husus, bunu bildikleri veya bilmeleri gerektiği ispat edildiği takdirde, üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilir (TTK m. 36/4).⁵³ Böyle bir sonuca katlanmak istemeyen ilgililer, yeni durumu tescil ve ilan ettirmelidirler.⁵⁴ Aksi halde, üçüncü kişiler önceki tescil kaydının oluşturduğu güvene dayanabilirler.⁵⁵ TTK m. 37'ye göre bu güvenleri hukuken korunur.

Tescili zorunlu olan bir hususu ilgilendiren herhangi bir tescil kaydı ve tabii ki buna binaen daha herhangi bir ilan bulunmuyorsa; olmayan ilanın oluşturduğu güvenden de bahsedilemeyecektir. Böyle bir durumda olumsuz etki söz konusu olsa da üçüncü kişilere karşı bir görünüş oluşturulmamıştır. Olmayan bir görünüşün korunması ise mümkün değildir.⁵⁶ Aynı sonuç tescili zorunlu olmakla birlikte tescil edilip ilan olunmamış durumlar için de geçerlidir. Zira TTK m. 36/4'te tescili zorunlu olduğu hâlde tescil edilip de ilan olunmamış bir hususlar da tescilin olumsuz etkisinin kapsamında yer aldığı belirtilmektedir. Ancak tescil edilmemekle birlikte sadece ilan edilmiş bir husus bakımından üçüncü kişiler üzerinde görünüş oluşturulmuştur.

⁵¹ Akdağ Güney, s. 63.

⁵² Ülgen, s. 173; Özdemir, s. 4339.

⁵³ Ayrıca olumsuz etkinin özel bir hali olarak; temsil yetkisinin sona erdiği ticaret siciline tescil ve ilan edilmediği sürece, bu yetki iyiniyetli üçüncü kişiler için geçerliliğini koruyacağı kanunda açıkça düzenlenmiştir (TBK m. 550/2).

⁵⁴ Akdağ Güney, s. 63.

⁵⁵ Bilge, s. 188.

⁵⁶ Bilge, s. 206-207.

Belirtmek gerekir ki; bu halde bir ilan ve bu ilanı izleyen iş gününden itibaren üçüncü kişiler bakımından hukuki etkisi mevcut olduğundan tescilin olumsuz etkisi değil, olumlu etkisi söz konusudur.

Sonuç

Belgelemeye yarayan her sicil kaydı gibi ticaret sicilinin de doğru olmasa bile oluşturduğu bir görünüş bulunmaktadır. Bu görünüşün gerçeğe uygun olması gerekmele birlikte bir şekilde bu görünüş gerçek durumdan farklılaşmış olabilir. Gerçek duruma uygun olmayan kayıtlar üçüncü kişilerde doğru olduğu yönünde bir kabule yol açmaktadır. Ticaret sicili bakımından bu durumun korunması ise TTK m. 37’de öngörülen şartların sağlanmasına bağlanmıştır. Bu şartlar; bir ticaret sicili ilanının mevcudiyeti, ilanın gerçek duruma aykırılığı, dayanacak kişinin üçüncü kişi olması ve bu kişinin tescil edilen gerçek durumu bildiğinin ispat edilmemesidir.

Ticaret sicili kayıtları ve ilanı üçüncü kişiler için güven kaynağıdır. Zira Ticaret Bakanlığı, ticaret sicili müdürlüklerinin faaliyetlerini her zaman denetlemeye ve gerekli önlemleri almaya yetkili olduğu gibi ticaret sicili müdürlükleri ile şubeleri de Ticaret Bakanlığı tarafından alınan önlemlere ve verilen talimatlara uymakla yükümlüdür. Kamu kurumu olmasa da ticaret sicili müdürlüğü ve şubelerinin bulunduğu ticaret ve sanayi odaları ile ticaret odaları toplumda güveni sağlamak üzere kurulan tüzel kişiliği haiz kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır. Ayrıca ticaret sicili müdürlerinin her tescil başvurusunda tescil edilecek hususların gerçeğe uygunluğunu inceleme görevinin bulunması ticaret sicilinde ortaya çıkabilecek gerçeğe aykırılıkların önlenmesini sağlamaktadır.

Ticaret sicilinde güven, aleniyetin sağlanmasına bağlıdır. Türkiye’de aleniyet ülke çapında sağlanmıştır. TTK’da aleniyetin sağlanmasına ilişkin iki husus öngörülmektedir. Aleniyeti sağlayan faktörlerden ilki; herkesin ticaret sicilinin içeriğini ve müdürlükte saklanan tüm senet ve belgeleri inceleme ve giderini ödemek şartıyla bunların onaylı suretlerini alabilme imkânıdır. Diğeri ise; tescil kayıtlarının Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’nde ilanı ile herkesin tescil kayıtlarından haberdar olma imkânıdır.

Ticaret sicili işlemleri, tescil başvurusundan tescil kayıtlarının ilanına kadar devam eden bir süreçtir. Ticaret sicilinde, tescilin görünüşüne değil ilanın görünüşüne duyulan güvene dayanılabilir.

TTK m. 37’de düzenlenen ticaret sicilinde görünüşe güvenin me hazı HGB § 15/3 hükmüdür. HGB § 15/3 hükmü ise; Avrupa Ekonomik Topluluğu’nun 68/151 sayılı şirketler hukukuna ilişkin Birinci Yönergesi m. 3/6 hükmü dikkate alınarak düzenlenmiştir. Her iki düzenlemede de ilanın fiilen yapılması yeterli görülmüştür. Görünüşe güvene dayanılabilmesi için ilanı izleyen iş günü bir sürenin beklenilmesi gerekmektedir. Me haz dikkate alındığında TTK m. 37 hükmünün uygulanması için ilanın fiilen yapılması yeterli kabul edilmelidir.

İlan, Türkiye Ticaret Sicili Gazetesi’yle resmî çalışma günlerinde yayımlanmaktadır. TTK m. 36’de tescil kayıtlarının ilanı izleyen iş gününden itibaren hukuki sonuçlarını doğuracağı belirtilmiştir. İlanın yayımlandığı günü izleyen gün; resmî veya dinî bayram ya da genel tatil gününe denk gelmekte ise tescil ve ilan üçüncü kişilere bayram veya resmî tatil gününü takip eden günden itibaren etki etmektedir. TTK m. 36’da “iş günü” olarak ifade edilen zaman dilimi TOBB Türkiye Ticaret Sicili Müdürlüğü’nün mesai saatleri olarak anlaşılmalıdır. TOBB Türkiye Ticaret Sicili Müdürlüğü’nün mesai saatlerinin mesai saatlerinin başlangıcı, üçüncü kişilere etkinin ortaya çıkma anı olarak kabul edilmelidir.

TTK m. 36’da öngörülen sürenin düzenleme amacı üçüncü kişileri korumaktır. Bu sürenin görünüşe güven bakımından da uygulanması bu kişilerin lehine değil, aleyhine sonuçlar ortaya çıkaracaktır. TTK m. 36 hükmünün düzenleme amacıyla bağdaşmayan bu duruma yol açacak şekilde yorum yapılmamalı, ticaret sicilinde görünüşe güvene dayanabilmek için bu süre beklenilmemelidir.

eTTK m. 38’deki “*hüküm ifade etme*” ifadesine, hükmün dilini sadeleştirilirken TTK m. 36’da “*hukuki sonuç doğurma*” şeklinde yer verilmiştir. eTTK m. 38 ve dolayısıyla TTK m. 36’nın me hazı olan OR m. 932/2’ye ve TTK m. 36 kenar başlığına bakıldığında TTK m. 36’daki “*hukuki sonuç*” ifadesinden üçüncü kişilere karşı etki anlaşılmalıdır.

Ticaret sicilinde hak tescilden önce veya tescil ile birlikte doğmuş olduğundan ilan ile bir hukuki sonuç doğmamaktadır. TTK m. 36 hük-

mü, doğmuş olan bir hakkın üçüncü kişilerden talep edilebilirliğini düzenlemekte iken, TTK m. 37 hükmü üçüncü kişilerin ilgililerden hak talebini düzenlemektedir. Bu anlamda bir özel hüküm-genel hüküm ilişkisi söz konusu olmadığından üçüncü kişilerin görünüşe güvene dayanabilmesi için TTK m. 36'daki izleyen iş gününün gelmesini beklemleri gerekmemektedir. Üçüncü kişiler, ilan ile birlikte ticaret sicilinde görünüşe dayanılabilirler.

Kaynakça

- Akbulak Yavuz, "Ticaret Sicilinin Temel Esasları ve Görünüşe Güven İlkesi", *İstanbul Barosu Dergisi*, 2014, C. 88, S. 5, s. 344-355.
- Arkan Sabih, *Ticari İşletme Hukuku*, 23. Baskı, Ankara 2017.
- Ayhan Rıza, "Ticari İş- Ticari İşletme- Tacir- Ticaret Sicili- Ticaret Unvanı- Haksız Rekabet (m. 11-63)", *Sempozyum- Yürürlüğünün Birinci Yılında 6102 Sayılı Yeni Türk Ticaret Kanunu 12-13 Nisan 2013, Erzincan Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, C. XVI, S. 3-4, s. 31- 53.
- Ayhan Rıza/ Özdamar Mehmet/ Çağlar Hayrettin, *6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu Hükümlerine Göre Ticari İşletme Hukuku Genel Esaslar*, 6. Baskı, Ankara 2013.
- Bağcı Ömer, "Ticari İşletmenin Devri İşleminin Ticaret Siciline Tescilinin Kurucu veya Açıklayıcı Olup Olmadığı Hususunda Düşünceler", *Banka ve Finans Hukuku Dergisi*, 2016, C. 5, S. 17, s. 133-140.
- Battal Ahmet, "Ticaret Sicilinin Müsbet Fonksiyonun ve Temsile İlişkin Sonuçlarının Dış Görünüş Teorisi Açısından İncelenmesi", *BATİDER*, 1997, C. XIX, S. 1, s. 83-101.
- Bilge Mehmet Emin, "İlanın Ticaret Sicilinin Sahip Olduğu Hukuki Etkiler Üzerindeki Rolü", *AÜEHFD*, 1999, C. 3, S.1, s. 263-273.
- Bilge Mehmet Emin, *Ticaret Sicili*, İstanbul 1999.
- Demirel Duygu, *Ticaret Sicili*, Ankara 2016.
- Domaniç Hayri, *Ticaret Hukukunun Genel Esasları*, 4. Baskı, İstanbul 1988.
- Domaniç Hayri, *Türk Ticaret Kanunu Şerhi*, C. I, İstanbul 1988.
- Dural Mustafa/Sarı Suat, *Türk Özel Hukuku Temel Kavramlar ve Medenî Kanununun Başlangıç Hükümleri*, 8. Baskı, İstanbul 2013.
- Ebenroth Carsten Thomas/Boujong Karlheinz/Joost Detlev/Strohn Lutz, *Handelsgesetzbuch: HGB Band 1: §§ 1-342e*, 4. Auflage, München 2014.
- Güney Akdağ Necla, *Yeni Türk Ticaret Kanunu ve Avrupa Birliği Mevzuatı Çerçevesinde Ticaret Sicili*, İstanbul 2011.
- Häublein Martin/Hoffmann-Theinert Roland, *BeckOK HGB*, 21. Edition, München 2018.
- Karayalçın Yaşar, "Türk Hukukunda Ticaret Siciline Tescilin Etkileri", *BATİDER*, 1975, C. VIII, S. 2, s. 1-29.

- Kayar İsmail, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Hukuku, 2. Baskı, Ankara 2013.
- Krebs Peter, Münchener Kommentar zum Handelsgesetzbuch: HGB Band 1: §§ 1-104 a, 4. Auflage, München 2016.
- Oğuzman M. Kemal/Barlas Nami, Medeni Hukuk- Giriş Kaynaklar Temel Kavramlar, 20. Baskı, İstanbul 2014.
- Okutan Gül, "Ticaret Sicili", 40. Yılında Türk Ticaret Kanunu, İstanbul 1997, s. 8-18.
- Özdemir Arman, "Yeni TTK Uyarınca Ticaret Sicili", *Legal Hukuk Dergisi*, 2011, S. 107, s. 4331-4340.
- Özşungur Fahri, "Ticaret Sicilinde Tescil ve İlanın Etkileri Sorunu", *Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2014, C. 22, S. 2, s. 131- 155.
- Preuß Nicola, Oetker Kommentar zum Handelsgesetzbuch, 5. Auflage, München 2017.
- Sumer Ayşe, Ticaret Hukuku Ders Kitabı, İstanbul 2015.
- Şener Oruç Hami, Ticari İşletme Hukuku Ders Kitabı, Ankara 2016.
- Ülgen Hüseyin, Türk Ticaret Kanunu'nda Hukuku Görünüş Nazariyesi (Ticari İşletme Bakımından), Ankara 1975'den Tıpkı Baskı, İstanbul 2005.
- Ülgen Hüseyin/Helvacı Mehmet/ Kendigelen Abuzer/Kaya Arslan/Nomer Ertan N. Fusun, Ticari İşletme Hukuku, 5. Baskı, İstanbul 2015.
- Ünal Akın, "Üçüncü Kişilere Etkileri Açısından Ticaret Sicilinin Fonksiyonları", *Legal Hukuk Dergisi*, 2006, S. 41, s. 1395-1410.
- Yanlı Veliye, "Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili", Sempozyum- Yeni Türk Ticaret Kanunu'nun Ticari İşletme Hukuku Alanında Getirdiği Yenilikler 25-26 Kasım 2011, *Kadir Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2012, s. 89-99.
- Yasaman Hamdi, "Yeni Türk Ticaret Kanununda Ticaret Sicili İle İlgili Getirilen Yenilikler", *REGESTA*, 2011, S. 1, s. 7-12.
- Yılmaz Asuman, "Türk Ticaret Kanunu'na Göre Ticaret Sicilinde Hukukî Görünüşe Güven (TTK m. 37)", *BATİDER*, 2014, C. XXX, S. 3, s. 65-91.